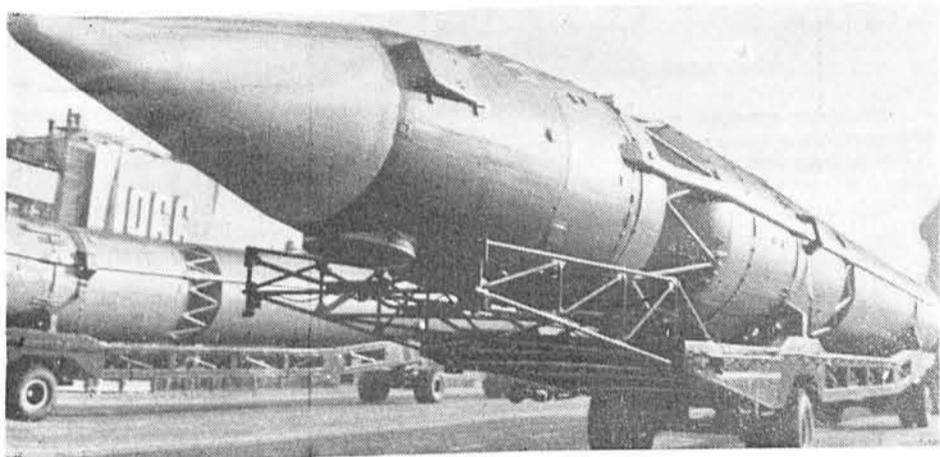

ПАД СЦЯГАМ АДЗІНСТВА

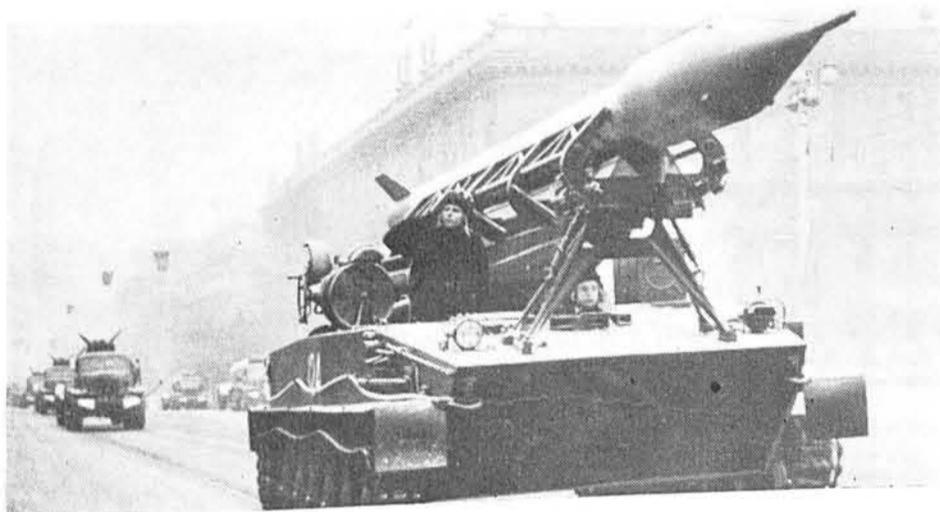
Парад войск і дэманстрацыя працоўных у Маскве і Мінску

Ваенны парад на Краснай плошчы ў Маскве.

Ідуць гвардзейцы Беларускай ваеннай акругі.

Па Цэнтральнай плошчы Мінска праходзяць ракеты.

7 ЛІСТАПАДА! Гэта дарагі для кожнага савецкага чалавека, для нашых зарубезных сяброў дзень. 49 гадоў таму назад рэвалюцыйныя масы Расіі, на чале якіх стаяў Уладзімір Ільіч Лецін, скінулі ўладу цара і абвясцілі аб нараджэнні ўлады рабочых і сялян. З выпадку першай гадавіны перамогі над самадзяржаўем на ініцыятыве Уладзіміра Ільіча ў 1918 годзе на Краснай пло-

шчы ў Маскве адбыліся парад войск і дэманстрацыя працоўных. З таго часу правіздзенне парадаў і дэманстрацый стала ў нашай краіне традыцыйным у дні рэвалюцыйных свят. Дэманстрацыі адбываюцца не толькі ў Маскве, а і ва ўсіх вялікіх і малых гарадах, вёсках. Адбыліся яны і сёлета.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

Мінчане ў калоне дэманстрантаў 7 лістапада.

ПАД СЦЯГАМ АДЗІНСТВА

★

Парад войск і дэманстрацыя працоўных у Маскве і Мінску

★

(Пачатак на 1-ай стар.)

...У дзень 7 лістапада, здавалася, уся беларуская зямля апынулася ў кумачовыя сцягі і палотнішчы. На гмахавых заводскіх карпусоў, рыштаваных новабудоўляў, жылых дамах—усюды лунала чырвань, было шмат дозунгаў з заклікамі Цэнтральнага Камітэта КПСС да 49-й гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Раніцай мільёны савецкіх людзей і многія жыхары замежных краін слухалі па радыё і глядзелі па тэлебачанню ваенны парад і дэманстрацыю працоўных з Масквы. Там, калі Крамлёўскія куранты прабілі 10 гадзін раніцы, на трыбуну Маўзалея ўзняліся кіраўнікі Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і ўрада СССР. У гэты ж момант са Спаскіх варот Крамля на адкрытай машыне выехаў Міністр абароны СССР, Маршал Савецкага Саюза Р. Маліноўскі. Пасля прыняцця рэпартажу ад камандуючага парадом і аб'езду войск Р. Маліноўскі ўзняўся на трыбуну Маўзалея і выступіў з прамовай. Ад імя Цэнтральнага Камітэта КПСС і Савецкага ўрада ён павішчаваў воінаў Савецкай Арміі, працоўных Савецкага Саюза і замежных сямброў, што прысутнічалі на Краснай плошчы, з 49-й гадавінай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У заключэнне сваёй прамовы Р. Маліноўскі сказаў:

— Узброеныя Сілы нашай краіны няспынна павышаюць сваю пільнасць і баявую гатоўнасць. Выхаваныя ў духу бізмернай адданасці сацыялістычнай Радзіме, вялікай справе камунізму, воіны арміі і флоту надзейна ахоўваюць заваёвы Кастрычніка, мір і бяспеку савецкага народа. Яны ў баявым саюзе з брацкімі арміямі гатовы з гонарам адстаяць

На дэманстрацыі працоўныя Гродна.

свабоду і незалежнасць краін сацыялістычнай садружнасці, нанесці сакрушальны ўдар на любому агрэсару.

Пачынаецца парад войск. На Краснай плошчы праходзяць слухачы ваенных акадэміяў, савецкія пехацінцы, лётчыкі, маракі, артылерысты.

Потым на плошчу ўступае ваенная тэхніка. Імкліва правасяцца танкі, магутныя цягачы вязуць на прычэпах розных калібраў гарматы.

У намяці паўстае грозны лістапад 1941 года, калі ля сцен Масквы сталі нямецка-фашысцкія захопнікі. Тады проста з парада цэлыя палкі і батальёны ішлі на фронт. То была цяжкая для нашага народа гадзіна. Але Савецкая Армія выстаяла і перамагла.

Танкі і артылерыю на парадзе замяняюць ракеты. Іх шмат. Розныя ў іх калібры, розныя прызначэнні. Вось ідуць самаходныя ўстаноўкі з трохступенчатымі міжкванціцэпальнымі ракетамі, потым гіганцкія арбітальныя. Яны здольны паражыць ворага з любога напрамку, што робіць іх практычна неадсягальнымі для сродкаў супрацьпаветранай абароны.

На трыбунах ажыўленне. Адны аплаздіруюць, другія шчоўкаюць фотаапаратамі, уключаюць кінакамеры. Гэта замежныя дыпламаты і ваенныя аташэ. Шу што ж, панове, фатаграфуйце, адмайце. Але ведайце, што, паказваючы сваю ваенную тэхніку, наш народ нікога не запалохвае. Мы толькі нагадваем гарачым галовам, што з Савецкім Саюзам жартавань неляга. У нас ёсць чым і ёсць каму абараняць сваю краіну.

РОЎНА праз гадзіну ваенныя музыканты абвясцілі фанфарамі аб пачатку парада войск Мінскага гарнізона і дэманстрацыі працоўных на Цэнтральнай плошчы сталіцы нашай рэспублікі. Камандуючы войскамі Беларускай ваеннай акругі генерал-палкоўнік С. Марахін зрабіў аб'езд войск, якія выстраіліся для парада, і з урадавай трыбуны выступіў з прамовай. Ад імя Цэнтральнага Камітэта КП Беларусі і ўрада рэспублікі С. Марахін павішчаваў удзельнікам парада

У калонах студэнтаў ішлі юнакі і дзяўчаты гераічнага В'етнама, якія зараз навучаюцца ў вун нашай рэспублікі.

і ўсіх працоўных рэспублікі са святам і запэўніў іх, што воіны БВА надзейна стаяць на ахове заваёў Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Адкрываюць парад юныя барабаншчыкі. Услед за імі ідуць афіцеры—залаты фонд нашай арміі. Цяпер кожны чацвёрты з іх мае вышэйшую адукацыю. Дзеці і ўнукі былых палескіх камунараў і будаўнікоў «Асісторфа», салдат-франтавікоў і партызан гадоў Айчынай вайны, яны сталі цяпер сапраўднымі настаўнікамі салдат.

Чаканым крокам на плошчы праходзяць салдаты. За імі—самыя юныя удзельнікі ваеннага парада—выхаваныя Мінскага суворавецкага вучылішча, наследнікі традыцый нашай слаўнай Савецкай Арміі.

Паказалі на парадзе воіны Беларускай ваеннай акругі і сваю баявую тэхніку: бронетранспарцёры, гарматы, рэактыўныя мінамёты, самаходныя ўстаноўкі з ракетамі розных калібраў.

Пасля праходу войск плошча апусцела. Але ненадоўга. Яна толькі

На дэманстрацыі артысты Беларускага акадэмічнага тэатра імя Янкi Купалы.

Весяліцца моладзь горада над Бугам —Брэста.

вызвалілася для таго, каб прыняць калоны дэманстрантаў. І вось на плошчу ўступіў працоўны Мінск. Людскому мору, здаецца, няма канца і краю. А над галовамі дэманстрантаў лунае шмат сцягоў, транспарантаў, усюды бачныя кветкі. З урадавай трыбуны дэманстрантаў цёпла вітаюць першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі П. Машэраў, Старшыня Савета Міністраў БССР Ц. Кісялёў, кіраўнікі Кампартыі і ўрада рэспублікі. Тут і там над Цэнтральнай плошчай разносіцца магутнае «ўра!».

А калоны ўсё ідуць і ідуць. З выдатнымі працоўнымі справамі прыйшоў да 49-й гадавіны Вялікай Кастрычніка калектыў Мінскага аўтамабільнага завода. Ён паспяхова выканаў план сямігодкі і ўдала ўзяў старт у цяперашнім пяцігоддзі. За дасягнутыя поспехі ўрад СССР узнагародзіў завод ордэнам Леніна. У калоне мінскіх аўтамабільнабудавнікоў ішло шмат

людзей, чымі рукамі сабраныя на адзін дзесятак тысяч машын. Ішлі і тыя, хто толькі пачынае свой працоўны шлях—выпускнікі школ і тэхнікумаў.

Услед за аўтазаводцамі кроцьць калона будаўнічага трэста № 1. На яго рахунку 12 набудаваных заводаў і фабрык, а кожны пяты мінчанін жыве ў доме, узведзеным рукамі калектыву гэтага трэста.

Было аб чым расказаць на дэманстрацыі і іншым калектывам горада. Выдатна працавалі рабочыя радыёзавода і паліграфічнага камбіната імя Якуба Коласа, трактарнага і мотавеласіпаднага, аўтаматычных ліній і матэрнага заводаў і многіх іншых прадпрыемстваў. Разам з рабочымі ў калонах дэманстрантаў ішлі артысты і вучоныя, студэнты і пісьменнікі.

Каля трох гадзін працягваліся ваенны парад і дэманстрацыя працоўных у Мінску.

★

★

★

АДСВЯТКАВАУШЫ 49-Ю ГАДАВІНУ РЭВАЛЮЦЫІ, НАША КРАІНА УСТУПІЛА У 50-Ы ГОД САВЕЦКАЙ УЛАДЫ. ПЯЦІДЗЕСЯТЫ ГОД ІДУЦЬ НАШЫ ЛЮДЗІ ПАД СЦЯГАМ СВАБОДЫ, БРАТЭРСТВА І РОЎНАСЦІ. А НА ЧАЛЕ ІХ СТАІЦЬ КАМУНІСТЫЧНАЯ ПАРТЫЯ САВЕЦКАГА САЮЗА, ЯКАЯ ЦВЕРДА І УПЭУНЕНА ТРЫМАЕ КУРС ДА КАМУНІЗМА.

Са сцягамі спартыўных таварыстваў выйшлі на святочную дэманстрацыю фізкультурнікі Беларускай сталіцы.

МАСКВА

Серыйную вытворчасць буйнейшага ў свеце самалёта «Антэй» (АН-22) асвоіла авіяцыйная прамысловасць краіны.

Гэта машына канструктара А. Антонава выклікала ў мінулым годзе сенсацыю сярод удзельнікаў 26-га Міжнароднага салона аэра-наўтыкі і космасу ў Парыжы. А нядаўна «Антэй», як вядома, устанавіў сусветны рэкорд, падняўшы 88 тон груза на вышыню 6500 метраў. Яго чатыры турбавінтавы рухавікі забяспечваюць скорасць да 740 кіламетраў у гадзіну.

Выкарыстанне «Антэяў» у народнай гаспадарцы СССР дазволіць паскоранымі тэмпамі асвойваць багаці Сібіры і Далёкага Усходу. Гэтыя самалёты садзяцца і падымаюцца з грунтавых узлётна-пасадачных дарожак, што робіць іх асабліва эфектыўнымі пры асваенні далёкіх раёнаў.

МІНСК

Пяць тысяч студэнтаў стануць жыхарамі гарадка, будаўніцтва якога пачынаецца ў сталіцы Беларусі. На рагу вуліц Якуба Коласа і Багдана Хмяльніцкага пад яго рыхтуецца 15-гектарная пляцоўка. У першую чаргу будынкаў, разлічаных на 2500 чалавек, уойдуць тры пяціпавярховыя і адзін дванаццаціпавярховы інтэрнаты, сталовая. Усе пяць карпусоў будуць аб'яднаныя ў адзіны архітэктурна-прасторавы комплекс ўстаўкай, у якой размесцяцца вестыбюльная група, чыпальная зала з абанементам, зала ручных гульняў, бытавыя майстэрні.

КАМЯНЕЦ

Калгас «Савецкая Беларусь» — шматгаліновы гаспадарка. Тут добра арганізавана вытворчасць мяса, малака, прадуктаў паляводства. Чатыры гады назад з'явілася новая галіна — рыбгадоўля. Сёлета з сакалак адлоўлена звыш 10 тон рыбы. У арцельную касу паступіла ўжо 7 тысяч рублёў ад яе рэалізацыі. Пачалі развядзенне рыбы калгасы «Радзіма», «Бальшавік», «Дружба».

МАГІЛЕЎ

Першы паверх новага пяціпавярховага будынка ў цэнтры горада адведзен пад гарадскую дзіцячую паліклініку. Тут размясціліся каля 20 кабінетаў урачоў розных спецыяль-

насцей. У абласным цэнтры цяпер ёсць дзіцячая бальніца на 175 ложкаў і стоматалагічная паліклініка, 6 дзіцячых амбулаторый.

ГОМЕЛЬ

Шчыліна № 3 здадзена ў эксплуатацыю на Асташкавіцкім месцанараджэнні. Тут нафта паступае з глыбіні 3250 метраў пад вялікім ціскам. Напярэдадні свята Вялікага Кастрычніка разведчыкі трэста «Белнафтагазразведка» ўвялі ў эксплуатацыю на Рэчыцкім месцанараджэнні шчыліны № 22 і № 12. Магутнасць іх складае больш чым 400 тон «чорнага золата» за суткі. Яны падключаны да нафтаправода «Дружба».

ІВАНАВА

Працоўныя раёна выкарыстоўваюць пагодлівыя асеннія дні для ажыццяўлення добрай задумы — азелянення дарог. У сельгасарцелі «Светлы шлях» уздоўж дарог выстраіліся роўнай шарэнгай стройныя клёны. Вялікія работы па азеляненню вядуць калгасы «Чырвоная зорка», «Маладая гвардыя», «Дружба» і іншыя. Ужо высаджана каля тысяч дэкаратыўных дрэў.

НАВАГРУДАК

За гады Савецкай улады старажытны Навагрудак як бы памаладзеў. Тут з'явілася многа прамысловых прадпрыемстваў, навучальных устаноў, устаноў культуры. У снежні працоўныя Навагрудка ўрачыста адзначаць 850-годдзе свайго горада. Створаны арганізацыйны камітэт па падрыхтоўцы і правядзенню юбілею. На сваіх пасяджэннях камітэт разгледзеў узоры новага герба горада і памятнага значка, прысвечанага святкаванню. Мясцовыя аўтары і калектывы мастацкай самадзейнасці працуюць над стварэннем песень пра родны горад.

СЛАЎГАРАД

Жыхары вёскі Кульшычы ганарацца сваім земляком Уладзімірам Шаблюўскім, які прымаў удзел у абароне Брэсцкай крэпасці. Навучэнцы сярэдняй школы абсталювалі ў сваім музеі спецыяльны стэнд, прысвечаны герою-земляку. Яны сабралі шматлікія дакументы аб жыцці і дзейнасці Ул. Шаблюўскага. А нядаўна ў самым цэнтры вёскі закладзен парк-помнік тым, хто аддаў сваё жыццё за наша шчасце і свабоду.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ ПАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Пашана за працу

На Лідскім заводзе сельскагаспадарчага машынабудавання нядаўна адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны ўшанаванню лепшых рабочых прадпрыемстваў. Над апладысменты прысутных токару С. Гебеню і інструментальшчыку І. Урбанавічу былі ўручаны граматы. Такія граматы на заводзе ўручаюцца тым, хто добра працуе і актыўна ўдзельнічае ў грамадскім жыцці калектыву.

Уладальніку такой граматы кожны год даецца бясплатная пуцёўка ў санаторый ці дом адпачынку. Ён карыстаецца перавагай пры пашырэнні жыллёвай плошчы, мае права на бесчарговае ўладкаванне дзяцей у яслі, сады, у піянерскія лагеры. Узнагароджаны граматай бясплатна наведвае вечары, спектаклі, канцэрты, якія праходзяць на заводзе.

І. БАГІНА.

Віктар Нікалаеў становіцца да аўтамата

...Віктару Нікалаеву 27 год. Ён лепшы наладчык падіроўчых аўтаматаў на Мінскім падшыпніковым заводзе. Маг і чараўнік, гавораць пра яго хлопцы ся зборачнага цэха. Робітнік высокай кваліфікацыі, лічыць начальства.

А прышоў Віктар на завод — было гэта некалькі год назад — адразу ж пасля службы ў арміі. Без кваліфікацыі. Нават сярэдняю школу не паспеў скончыць.

— Ну, куды цябе? Вельмі патрэбны падіроўшчыкі, пойдзеш вучнем? — спыталі яго ў адзеле кадраў.

Віктару выбіраць не прыходзілася. Папярэдзілі:

— Май на ўвазе, работа цяжкая...

Але і гэтага Віктар не баяўся: здаровы хлопец, спарцемен.

Што прафесія не з лёгкіх, у гэтым ён пераканаўся адразу. Змена працягваецца шэсць гадзін. Моцна заціснёўшы пласкагубцамі кавалак наждачнай паперы, падіроўшчык з сілай грэ кольца падшыпніка — вонкавую паверхню, потым унутраную... І так увесь рабочы дзень.

У той час падіроўка на заводзе была толькі ручная. А зараз у цэху працуюць аўтаматы. І ўжо затрат ручнай працы — амаль ніякіх. Зразумела, тут і кваліфікацыя патрэбна іншая.

Віктар атрымаў яе на заводзе. Спачатку скончыў заводскую сярэднюю школу. Потым, як і іншыя рабочыя, яго вучылі працаваць на аўтаматах. Курс былі бесплатныя. Наадварот, у час заняткаў рабочым плацілі сярэдняю заробную плату. А тыя, хто не захачеў перавучацца, перайшлі ў іншыя цэхі або на менш складаныя аперацыі ў сваім.

Зараз у Віктара Нікалаева чацвёрты рабочы разрад, зарабляе ён 130—140 рублёў у месяц. Хутка думае здаць экзамены на пяты разрад, тады будзе атрымаць па 150—160 рублёў.

— Збіраюся паступіць вучыцца ў вячэрні індустрыяльны тэхнікум, — дзеліцца Віктар сваімі задумамі.

Аўтаматы прынеслі аблячэнне не толькі хлопцам са зборачнага. Трыццаць новыхіх такарна-адзелачных станкоў-аўтаматаў з'явілася ў такарным цэху. Праўда, пяць токараў выслабаныя, але яны перайшлі на іншыя ўчасткі вытворчасці.

Завод расшыраецца, выпускае прадукцыі расце. І прадпрыемству пастаянна патрэбны кваліфікаваныя рабочыя самых розных спецыяльнасцей.

П. СУДАКОЎ.

«Імяніны»

універсітэта

Цяжкі гэта быў час. Яшчэ не сціхлі гарматы грамадзянскай вайны, а Уладзімір Ільіч Ленін падпісаў дэкрэт аб адкрыцці ў маладой Савецкай краіне некалькіх універсітэтаў. У іх ліку 30 кастрычніка 1921 года быў адкрыты і Беларускі дзяржаўны універсітэт.

І вось нядаўна БДУ адзначаў свой 45-гадовы юбілей. У сувязі з гэтым цікава прывесці некаторыя прыклады і параўнанні. Цяпер універсітэт уваходзіць у лік першых дзесяці вун краіны, у 1921 годзе на трох факультэтах займалася 1390 студэнтаў, цяпер іх каля 14 тысяч, 65 прафесараў і дактароў навук, 260 дацэнтаў і кандыдатаў навук выкладаюць на васьмі факультэтах. Толькі за апошнія два гады абаронена 11 доктарскіх і 56 кандыдацкіх дысертацый. Адкрыты тры новыя аддзяленні: геалогіі, эканомікі, філасофіі.

Беларускі універсітэт — універсітэт інтэрнацыянальнай дружбы. Тут займаюцца студэнты з В'етнама, Кубы і іншых дзяржаў.

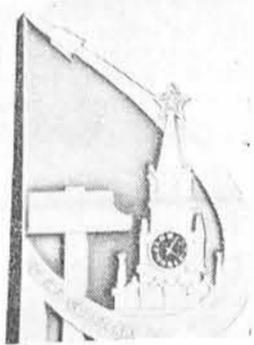
М. ВАРАКСА.

22 кастрычніка 1966 года ў Савецкім Саюзе быў ажыццёўлен запуск аўтаматычнай станцыі «Месяц-12». 25 кастрычніка ў 23 гадзіны 47 мінут маскоўскага часу аўтаматычная станцыя «Месяц-12» была выведзена на селенацэнтрычную арбіту і стала трэцім савецкім штучным спадарожнікам Месяца.

НА ЗДЫМКАХ:

Дзяржаўны знак з гербам Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, устаноўлены на борце аўтаматычнай станцыі «Месяц-12», і яго адваротны бок.

Унізе — вымпел Савецкага Саюза, устаноўлены на борце аўтаматычнай станцыі «Месяц-12», і яго адваротны бок.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Советский народ, трудящийся всего мира торжественно отметили 49-ю годовщину Великой Октябрьской социалистической революции. В столице нашей Родины Москве по традиции, начало которой положил Ленин, состоялась парад войск и демонстрация трудящихся. Эта славная традиция не была нарушена даже в грозном 1941 году, когда фашистские орды стояли у стен Москвы. Парад 7 ноября 1941 года вошел в историю как символ несокрушимой преданности советского народа идеалам революции. Октябрьские торжества в белорусской столице

начались парадом войск Минского гарнизона. Затем на Центральный площадь вступили колонны демонстрантов. Праздничные демонстрации состоялись по всей республике. Релиз по всей республике. 7-го ноября — «ПАД «СЦЯГАМ АДЗІНСТВА» — помещен на 1—2 стр.

Когда Виктор Николаев после службы в армии пришел на Минский подшипниковый завод, ему предложили работу полировщика. В то время полировка подшипников на заводе производилась вручную. Это была сложная и трудоемкая работа. Теперь Виктор — на-

ладчик полировочных автоматов. Автоматы облегчили труд не только рабочих сборочного цеха. Тридцать новеньких токарно-отделочных автоматов появилось и в токарном цехе («ВИКТАР НИКАЛАЕЎ СТАНОВІЦЦА ДА АЎТАМАТА», 3 стр.).

Целый месяц прожил среди полесских мелиораторов писатель Филипп Пестрак. Встречи с людьми, преобразующими край непроходимых болот, легли в основу дорожных заметок «ЗМАГАРЫ НА БАЛОЦЕ» (4—5 стр). Еще помнят старожилы из Ходоков время, когда косяцы, добираясь до своих шнуров-наделов, проваливались по пояс в болотную грязь. А теперь на ходоковском участке осушено 1500 гектаров болот, из них 1000 уже освоено колхозами. На плодородных полях растет превосходный лен, собираются рекордные урожаи свеклы и картофеля. Пройдет еще немного време-

ни, и дремучее Полесье, осушенное и возделанное, станет источником народного богатства. И в этом будет немалая заслуга трактористов Ивана Игнатюка, Григория Клютко, Михаила Вдовина, экскаваторщиков Алексея Ализаровича, прораба Михаила Бойтика и других покорителей болот.

Афанасий Ц. — грек. Во время второй мировой войны он в рядах греческой народно-освободительной армии боролся с фашизмом. Когда территория Греции была очищена от гитлеровцев, в страну из эмиграции вернулось правительство, которое при поддержке англичан начало наступление на демократию. Жестокие репрессии вынудили Афанасия покинуть Грецию. 16 лет прожил он в СССР. Здесь родились и его сыновья. И все же его потянуло на родину. Однако тут семьей ждала нищета. И Афана-

сий Ц. решил просить разрешения вернуться в Советский Союз. («ГОЎШ, ЧЫМ ЁСЦЬ, БЫЦЬ НЕ МОЖА», 6 стр.).

Сбылась мечта Виктора Степановича Гридюшко — после долгих лет разлуки с Родиной он впервые ступил на белорусскую землю. Родистой была эта встреча. Дорогим гостем был он у брата Александра и сестры Марии. Наш земляк с трудом узнал родные места: и в его, и в соседних деревнях появилось много новых домов, выросли школы, магазины, клубы. Очень доволен остался своей поездкой Виктор Степанович. Перед отъездом в Англию он сказал: «Заеду в Бредфорд, расскажу нашим белорусам, как тут живут и как встречают земляков... Перестанут верить различным болтунам, запугивающим честных людей» («СЭРЦАМ ЗЛУЧАНЫ 3 РАДЗІМАЙ», 6—7 стр.).

СЭРЦАМ ЗЛУЧАНЫ З РАДЗІМАЙ

НАШЫ
ГОСЦІ

Віктар Грыдзюшка на плошчы імя Леніна ў Мінску.

Я ўпэўнены, што часам кароткія радкі пісьма могуць расказаць пра чалавека больш, чым доўгая гутарка. Таму і расказ пра Віктара Грыдзюшку мне хочацца пачаць з яго пісьмаў, што прыходзілі ў адрас Беларускага таварыства па культурных сувязях з сусьветнікамі за рубяжом і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы».

I.

«У выніку ваенных падзей я быў адарваны ад Радзімы і закінуты ў далёкі свет. Многа прыйшлося прайсці і праехаць, але даражэй роднага кутка — напаткаць не давялося... Хоць жыць я вымушаны на чужыне, думкі мае і спадзяванні назаўсёды астаюцца з Беларуссю».

Жнівень, 1964.

«Я сам паходжу з Віцебшчыны. У Міёрскім раёне ёсць такая вёска Ламачына, недалёка ад Лужкоў. Дык гэта мая родная вёска. У Англію я трапіў з арміяй Андэрсана. Тут нядаўна ажэніўся, абзавёўся сям'ёй. У мяне растуць дзве дачушкі... Адведаць Радзіму было і ёсць маеі заветнай мэрай...»

Чэрвень, 1965.

«...На маю думку, гэта найвялікшая радасць — пагасціць у сваіх. У наступным годзе, калі не будзе ніякіх перашкод, то пастараюся і я наведаць Радзіму і ажыццявіць сваю мару, якая не пакідала мяне праз гады».

Кастрычнік, 1965.

«Я ўжо канчаткова надумаўся ў надыходзячым 1966

годзе, летам, наведаць родныя мясціны. Пачынаю прыкладаць намаганні ў гэтым напрамку. Калі ўсё пойдзе добра, то, можа, у ліпені пабачымся».

Снежань, 1965.

«Заявы на атрыманне візы ўсе, што збіраліся ехаць у адведкі да сваіх родных і блізкіх, падалі загадзя, яшчэ ў пачатку года. Цяпер чакаем адказу... Калі нам удацца ўсё хутка аформіць, то дзесь у канцы ліпеня або ў пачатку жніўня завітаем на родную зямлю. Той радасці, якой прыйшлося б дазнаць, цяжка выказаць у словах, — радасці сустрэчы з Радзімай пасля доўгіх год разлукі...»

Жнівень, 1966.

А пакуль што жывём думкамі і надзеямі: няўжо нам пашчаслівіць яшчэ раз уласнымі вачыма пабачыць бацькоўскую хату?... Канчаю мае кароткае пісьмо з надзеяй, што незадоўга сустрэнемся».

Май, 1966.

«Даруйце, што скоры адпісаў, усё чакаў візы. Але да сённяшняга дня той візы яшчэ не атрымаў і не ведаю, ці атрымаю яе. Мой калега Мікалай Жынгель таксама чакае і не можа дачакацца. Не ведаем, што магло здарыцца... Мае сябры А. Б. і М. Р. ужо даўно паехалі і, напэўна, гасцююць у сваіх. Я ж, відаць, менш шчаслівы ад іх...»

«Паведамляю, што візу атрымаў (значыць, шчасце не абмінула і мяне!) і яшчэ дастаў 2 тыдні водпуску. Усё неабходнае зрабіў і заказаў білет. Мой прыяцель таксама дастаў візу...»

Чакаю той хвіліны, калі ступлю на родную зямельку. Да хутка сустрэчы!»

Берасень, 1966.

II.

Дзверы рэдакцыйнага пакоя расчыніліся, і на парозе выражала каржакаватая постаць У. Кенцы.

— Я з Англіі...

— Грыдзюшка? Віктар Сцяпанавіч? Нарэшце! Вось Вы і на роднай зямлі. Вось і збылася Ваша мары. Ну, як сябе адчуваеце?..

У авіямадэльны гурток Слонімскага дома піянераў Вова Савошчык прыйшоў дзесяць год назад, калі быў вучнем першага класа. Праз два гады ён стаў чэмпіёнам Гродзенскай вобласці ў спарторніцтвах па класу гумава-маторных мадэляў. У 1961 годзе па гэтай жа класу авіямадэляў заваяваў званне чэмпіёна Беларусі і абараняў гонар рэспублікі ў першынстве СССР. Цяпер Уладзімір сам кіруе гуртком у Слоніміскім доме піянераў. НА ЗДЫМКУ: Уладзімір САВОШЧЫК (у цэнтры) займаецца з гурткоўцамі Лёнам САМСОНІКАМ (злева) і Генадзем ХМЫЗАМ.

Фота А. ПЕРАХОДА.

«Горш, чым ёсць, быць не можа»

— Скажыце, калі пачнецца прыём у консульстве?

Я рэзка павярнулася: рускую мову не часта пачуеш на вуліцах Афін.

— Гэта не консульства. Паедземце са мной. Мне таксама туды.

Я і двое маладых хлопцаў ускочылі ў аўтобус. Ад прыпынку да консульства два кварталы. Ішлі некаторы час моўчкі.

— Уцекачы? — задаю я сваё першае пытанне.

— Так, — апусціўшы галовы, адказваюць не адразу.

— Даўно тут?

— Два месяцы.

— Грэкі?

— Грэкі.

— Адкуль?

— З Ташкента. Там і нарадзіліся.

— Вучыліся?

— Я ў дзевятым быў, Юрка — у сёмым. А вось зараз год прападзе...

— А чаму тут не вучыцеся?

— Мовы не ведаем. Працуем. Падсобнымі рабочымі.

— Многа зарабляеце?

— Дзе там! Сорак драхм у суткі. Ды і работа не кожны дзень. Сёння ёсць, заўтра няма...

— Дык што вам тут не падабаецца? Вам пананцавала: вы працуеце!

— Ну і што ж, што працуем! Вучыцца хочацца... Кіно глядзець хочацца... А мы нічога не разумеем... Тут няма ні паркаў, як у нас, ні клубаў, нават патанцаваць няма дзе. Адпрацаваў, паеў — і ўсё. Ці ж гэта жыццё?

— А як жа здарылася, рэбяткі, што вы радзіму пакінулі?

— Ды ўсё бацькі... Іх паслухалі.

— А што бацькі? Тут іх радзіма?

— Не, яны не ў Грэцыі нарадзіліся. Нашы продкі адсюль.

— На бацькоў звальваеце, — з іроніяй сказала я, — а сваёй галавы на плячах няма? У школе ж вучыліся! Што, вы не ведалі, што такое капіталізм? Настаўнікі, мабыць, расказвалі?

— Расказвалі... Толькі мы не верылі. Хацелася паглядзець...

Юрка ціхім вінаватым голасам сказаў:

— Мы думалі: паглядзім — і паедзем! Нам бы толькі даведку далі... такую, каб на пароме таварнікаў прапусцілі. А там мы ўжо самі як-небудзь... Паліцыя без дазволу на пароме не пускае.

— Спрабавалі?

— Спрабавалі.

Доўга ішлі моўчкі. Было сумна.

— З намі быў яшчэ трэці. Ён таксама консульства шукаў, — парушыў маўчанне Юрка, — ён ужо, мабыць, там.

А трэці ўжо сапраўды быў у консула. Сядзеў бокам да стала, апусціўшы галаву так нізка, што твару не было відаць.

Калі я ўвайшла ў кабінет, консул гаварыў:

— А можа пажывеш тут гадоў-другі, прывыкнеш, спадабаецца?.. Што ж ты маўчыш?

І трэці, абцёршы далонню ўспалелы ад хвалявання твар, загаварыў:

— Калі за восем месяцаў не прывык, дык цяпер ужо не прывыкну. Горш, чым ёсць, быць не можа. — І яшчэ ніжэй апусціўшы галаву, сказаў: — Я адчуваю сябе злачынкам... Тут... мора ёсць... Лепш утапіліся...

— Ну, што ж, Павел, — голас консула пацяпелаў. — Ты не сумуй. Ідзі і пішы пісьмо ў школу. Сваім настаўнікам напішы, таварышам. Твой лёс залежыць цяпер ад іх. Даруюць яны табе, згодны будучы прыняць у сваю сям'ю — дадзім дазвол ехаць. Зразумеў?

— Зразумеў.

Трэці падняўся. Але спіна яго так і не разгнулася. Быццам нейкі нябачны цяжар давіў на яго зверху. Так і знік ён за дзвярыма, бездапаможны, варты жалю, але з надзеяй у вачах.

Аўтобус прывёз мяне з цэнтры Афін у прадымесце Агі Параскеві, што азначае «святая пятніца». Я знайшла патрэбную мне вуліцу, і цяпер перада мною стаяла цяжкага задача: знайсці сям'ю рэпатрыяванага грэчаскага палітычнага эмігранта Афанасія Ц., не ведаючы нумара дома, у якім ён жыве. Дапамаглі мне хлопчыкі, якія гулялі на вуліцы, бо яны заўсёды ўсё ведаюць.

Калі я знайшла патрэбны дом, час падыходзіў к абеду. Мяне не чакалі.

— Каб мы ведалі, што вы прыйдзеце, мы б хоць стол пазычылі ў суседзяў, — занепакоіліся гаспадары.

Я агледзела пакой. Шэрыя цэментавыя сцены з бруднымі падцёкамі ў кутах. Ні крэсла, ні стала. Ложак ды тапчан. Жалезная печка абгравае пакой, на ёй жа рыхтуюць ежу. Электрычнасці няма.

Афанасій Ц. — сын беднага селяніна. У гады другой сусветнай вайны пятнаццацігадовым юнаком ён змагаўся супраць гітлераўскіх захопнікаў у радах грэчаскай народна-вызваленчай арміі. Народ заваяваў свабоду цаной уласнай крыві, у лістападзе 1944 года ўся тэрыторыя Грэцыі была ачышчана ад гітлераўцаў. Але хутка пачалася грамадзянская вайна. Грэчаскі ўрад, што вярнуўся з эміграцыі, супрацьстаяў англійцам пачаў наступленне праць дэмакратыі. У краіне пачаліся жорсткія рэпрэсіі, і Афанасій, усе суровыя гады правёўшы разам са сваім народам, быў вымушан пакінуць радзіму. Шаснаццаць год ён пражыў у СССР.

— І работа была, і кватэра з усімі выгодамі ў цэнтры горада. І людзі добрыя... І ўсё ж на радзіму цягнула, — раскавае ён. — Вярнуўся... А як яны мяне сустрэлі? Далі нумар у агары на тры дні. А калі тэрмін скончыўся, сказалі: «Ідзі, куды хочаш». А куды мне ісці? Што чакае маіх дзяцей? Я не магу іх пакінуць тут. Каб я ведаў, што так будзе, не павёз бы іх у Грэцыю. Мае дзеці павінны вучыцца. Хутка мы паедзем назад. Заява ўжо ў Маскве. Я не магу сваіх дзяцей пазбавіць радзімы. Іх радзіма ў Савецкім Саюзе. У мяне яе адабралі.

А. КОБЕЦ-ФІЛІМОНАВА.

Фестываль японскіх фільмаў

Фестываль японскіх фільмаў адбыўся ў сталіцы Беларусі. З выпадку гэтай падзеі ў Мінск прыйшлі Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Японіі ў Савецкім Саюзе Тору Накагава з жонкай і асобы, якія суправаджаюць яго.

На адкрыццё фестывалю ў кінатэатры «Піянер» сабраліся дзесяці мастацтва Беларусі, прадстаўнікі грамадскасці.

З цёплымі словамі прывітання да гасцей звярнуўся старшыня выканкома Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных В. І. Шарапаў. Ён пажадаў поспехаў японскаму мастацтву, працвітання і міру народу Японіі.

Аб эканамічных і культурных сувязях, якія развіваюцца паміж СССР і Японіяй, кінамастацтва краіны ўзыходзячага сонца гаварыў старшыня Камітэта па кінематографіі пры Савецкім Міністраў БССР В. У. Паўлёнак.

У сваім слове-адказе Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Японіі ў Савецкім Саюзе Тору Накагава адзначыў, што культурныя і эканамічныя сувязі паміж Японіяй і СССР развіваюцца паспяхова. Сведчаннем гэтага і з'яўляюцца, у прыватнасці, кінафестывалі, якія становяцца традыцыйнымі. Пасол падзякаваў за арганізацыю кінафестывалю.

УЗАКОНЕННОЕ БЕЗЗАКОННОЕ

Государственные деятели США любят поговорить о свободе, выставить себя в качестве ее защитников. При каждом удобном случае они повторяют, что факел свободы, который был зажжен в Северной Америке 180 лет тому назад, якобы продолжает и ныне ярко гореть в руке статуи Свободы в Нью-Йорке.

Об этом ежегодно упоминает президент США в своих посланиях о проведении пресловутой «недели порабощенных наций». Можно подумать, что Вашингтон имеет в виду прекращение грязной войны во Вьетнаме и варварских бомбардировок Демократической Республики Вьетнам, предоставленной независимости закабаленным народам. Но нет, президент в своих посланиях требует освобождения Украины и Белоруссии, Латвии и Литвы, Чехословакии и Польши, т. е. стран, являющихся подлинно свободными и независимыми.

Объявляя о проведении так называемой «недели порабощенных наций», президент Соединенных Штатов действует в соответствии с полномочиями, которые дает ему закон 86-90. В тексте этого смехотворного закона говорится, что, «начиная с 1918 года, империалистическая и агрессивная политика русского (!) коммунизма привела к созданию обширной империи» и что «империалистическая политика коммунистической России привела, путем прямой и косвенной агрессии, к порабощению и лишению независимости (!) Польши, Венгрии, Литвы, Украины, Чехословакии, Латвии, Эстонии, Белоруссии, Румынии, Восточной Германии, Болгарии, Континентального Китая, Армении, Азербайджана, Грузии, Северной Кореи, Албании, Идель-Урала (!!!), Тибета, Казакии (!!!), Туркестана, Северного Вьетнама и других». В законе утверждается, что созданная Россией империя «представляет собой величайшую угрозу безопасности Соединенных Штатов и других народов» и что «для безопасности Соединенных Штатов жизненно необходимо, чтобы стремления к свободе и независимости, провозглашаемые народами покоренных наций, были неукоснительно поддерживаемы», для чего необходимо «официальным путем и подобающим образом ясно показать этим народам тот исторический факт, что народ Соединенных Штатов разделяет их чаяния вновь обрести свободу и независимость».

Итак, закон 86-90 узаконивает беззаконие: Советский Союз провозглашается враждебным для США государством, которое следует расчленить, а к разряду порабощенных, курам на смех, отнесены подлинно независимые социалистические республики. Что же касается таких мифических стран, как «Идель-Урал» и «Казакия», «порабощенных коммунистической Россией», то их включение в текст закона свидетельствует лишь о полном невежестве его авторов.

Естественно, что принятие конгрессом закона 86-90 вызвало в США решительные протесты не только со стороны тех, чьи симпатии безраздельно находятся на стороне Советской России, но и тех, кто до сих пор не может смириться с советским строем. Среди них следует назвать профессора Григория Порфирьевича Чеботарева. Еще 25 января 1960 года в газете «Нью-Йорк таймс» появилось его письмо, в котором профессор писал, что закон 86-90 увековечивает германские мифы, так как включает два несуществующих в природе государства, выдуманных в гитлеровских канцеляриях в период подготовки на-

падения на СССР: Казакию и Идель-Урал. В конце своего письма профессор Чеботарев предлагал провести расследование и выявить источник дезинформации конгресса и президента США, которая привела к принятию столь безграмотного и невежественного закона.

В дальнейшем Чеботарев неоднократно возвращался к этому вопросу. Так, в журнале «Нейшн» 23 апреля 1960 года была опубликована его передовая статья, а 11 сентября того же года напечатано еще одно его письмо в еженедельнике «Нью-Йорк таймс мэгэзин». Кроме того, профессор написал ряд писем сенаторам Фулбрайту, Истленду, Смиту, Сервису.

Г. П. Чеботарев решил также организовать внепартийную академическую группу профессоров американских учебных заведений с целью восстановления исторической правды, извращенной сепаратистами. Обращаясь к американским профессорам, Григорий Порфирьевич представлял в их распоряжение соответствующие документы. Он писал им: «Надеюсь, что вы согласитесь со мной, что все это перестает быть чисто политическим вопросом, касающимся прежде всего лиц русского происхождения, и что это стало вопросом доброго имени, порядочности и чести законодательных органов США, а следовательно, и всех нас, независимо от нашего национального происхождения или наших политических убеждений».

К мнению Г. П. Чеботарева первым присоединился профессор Фордэского университета Н. С. Тимашев, а вскоре — еще четырнадцать профессоров, половина из которых являются коренными американцами.

Все шестнадцать профессоров подписали «Заявление по поводу закона Соединенных Штатов 86-90», опубликованное в журнале «Рашн ревью» в январе 1961 г. Вот краткий текст этого заявления: «Настоящее заявление нижеподписавшихся продиктовано той глубокой тревогой, которую возбудила в них позиция конгресса США, занятая им в вопросе о будущем американо-русских отношений. Позиция эта выражена в так называемом «Законе о порабощенных нациях», равно как и в речах на эту тему, произнесенных в конгрессе».

Закон 86-90 является в сущности призывом к расчленению России по географическому признаку — схема, весьма напоминающая ту, которой руководствовались в прошлом пангерманские и нацистские захватчики, вторгшиеся в Россию и в Советский Союз с целью политического порабощения и экономического закабаления страны.

...В значительной степени закон 86-90 основан на извращенных исторической действительности, подsunутых конгрессу США. Так, закон 86-90 обязует Соединенные Штаты помогать некоторым мифическим нациям, вроде «Казакии» и «Идель-Урала» в «восстановлении их свободы и независимости».

...Из всего этого ясно, что ошибочные предположения закона 86-90 должны быть официально пересмотрены конгрессом США и что закон этот должен быть отменен».

Оппозиция закону 86-90 в США растет. С каждым годом все большее число американцев понимает, что фарс с проведением «недели порабощенных наций» лишь обостряет советско-американские отношения и ведет к усилению международной напряженности.

Вот почему можно надеяться, что рано или поздно это узаконенное беззаконие будет осуждено всей американской общественностью.

ту. Праўда, яна ўжо не так гала; тры разы брат перабудоваў яе. Але стаіць на тым самым месцы. Хутка ў яе п'ярдзе жыць Марыя, а Аляксандр пабудоваўся ў Лужах. Цяпер сельскі Савет. Гісторыя будавалася сямю. Дачароднай сястры, Веры. Яна ўсе вадаіла і расцудзе школа выраста, дзе клуб і бібліятэка, дзе іншым, дзеці Ведабра жывуць. Зіма ў Віцебску на яна. Ніна, яе сястры, дачароднай дзяцей. Падародны скончыла.

Віктар у сваёй сябрам Мікалаем той таксама ўпершыню адвадзец сястры Грыдзюшкам з ад'езда ў Англіі жывуць.

Віктар сказаў: «Зяду д'фард, раскажу пашым дусам, як тут жывуць і як акаюць землякоў з-за мяне! Паедуць людзі на Раду. Убачаць, што адзіна родных і вярнуўся, дружбававікі не затрымалі, жацца самі перастуціць. Перастануць верыць брахунам, што пужаленных людзей. На даче будзе больш гасцей, якы. Вось пабачыце!»

III. Ад'езду Віктара Грыдзюшка з Мінска праішоў ме-

ся. І вось нашатаўён паклаў на стол пісьмо: «Паважаныя суайчыннікі з дачароднага па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом! Хачу выказаць шырую прыязку вам за гасцінасць, з якой вы сустрэкалі мяне ў Мінску. Мне вельмі хвалюе той факт, што я быў прыняты ў гэтым з такой чуласцю, з такімі гасцінасцямі, якія можна сустрэць толькі ў родным доме. (А ў гэты год бадыўся на чужыне. Маё імя маглі забачыць толькі родныя!). Гэта сагрэла мяне і абнадзеіла. Цяпер знаю, што я не забыты, што маю добрых прыяцеляў, якія памятаюць пра мяне».

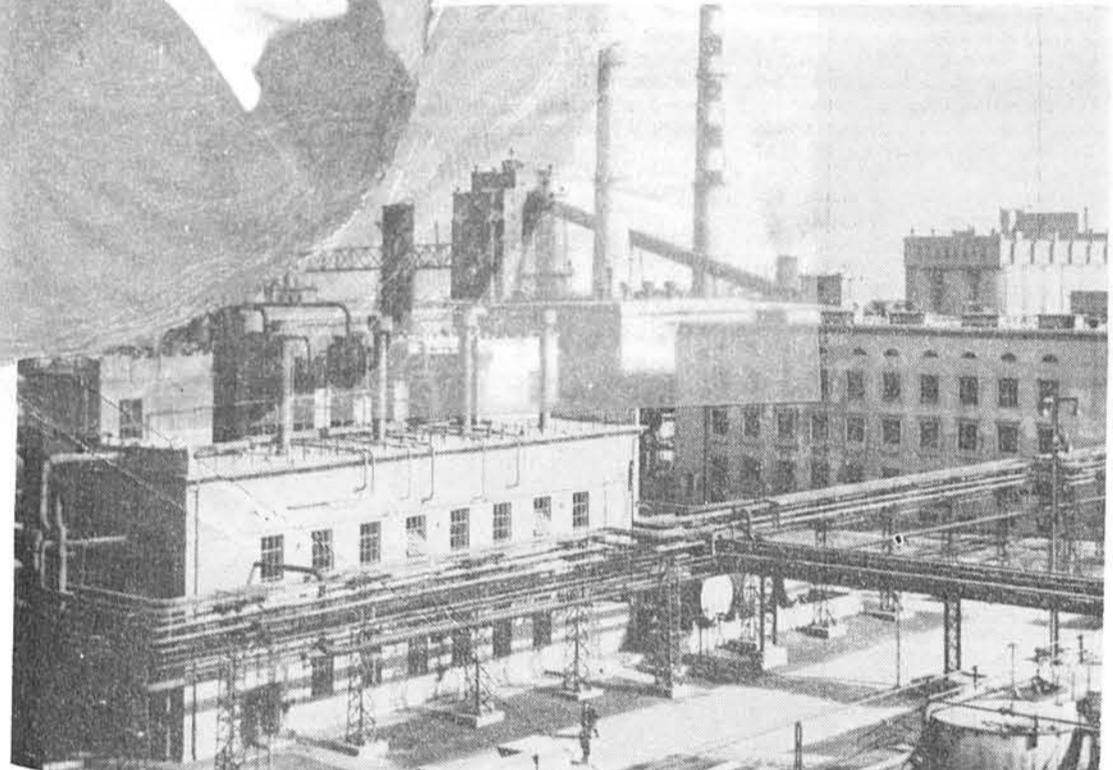
Ці змярна радуе мяне і тое, што наша Радзіма багата не толькі красою сваёй прыроды, але і таксама багата і добрымі людзьмі. Веру, што і многія іншыя суайчыннікі, якія цяпер жывуць на чужыне і заховаюць наведць родныя мясціны, будуць таксама сустрэты пашыва і гасцінна, як сустрэла родная зямля мяне...»

Віктар Грыдзюшка адкінуў умякня нашэптванні «дабрадзеіў» і рашуча пайшоў услед за сваёй марай. Сагрэты цэпленой маці-Радзімы, ён вярнуўся пшчаслівы і акрылены. Яны ўвечныя, яго прыклад пярэчыць многія і Радзіма сустрэне сваіх сыноў, як ласкавая маці.

В. МАЦКЕВІЧ.

Адно з прадпрыемстваў хімічнай прамысловасці Венгры. Тут у якасці сыравіны выкарыстоўваюцца прадукты каксавання.

«ЭСТОНСКИЙ ЭЙХМАН»

Имя Адольфа Эйхмана известно всему миру, как известного злодеяния. Но менее известны имена соучастников и пособников этого преступника.

Когда немецкие агрессоры захватили советскую Эстонию, они создали разветвленный оккупационный аппарат. В частности, был создан отдел Б-IV полиции безопасности и СД, задачей которого было уничтожение еврейского населения. В Берлине этим ведал Эйхман, а в Таллине — обер-штурмфюрер СС Эрвин Виск.

Эйхман повешен. Виск — на свободе и даже время от времени дает интервью корреспондентам. «Эстонский Эйхман» проживает в Сиднее, и некоторые органы австралийской печати берут его под защиту. Поэтому стоит довести до сведения общественности некоторые факты о прошлой деятельности Виска. Так, например, он отрицает, что работал в фашистских концлагерях оккупированной Эстонии. А факты говорят о другом. В действительности Виск начал свою карьеру в концентрационном лагере в Тарту. Виск сам это подтверждает своей собственноручной подписью. 14 августа

1941 года в оккупированном Тарту он допрашивал советского военнопленного Ершова. В архиве сохранился протокол этого допроса. Вот он:

«14 августа 1941 года я, заместитель начальника концентрационных лагерей Э. Виск, допросил Ершова Бориса Федотовича, рождения 25 июля 1915 года, проживающего в Тартумаа, волости Пейпсизэре, деревне Казепа, холостого, по профессии каменщика, не судимого, причем допрашиваемый рассказал следующее:

Я приехал на жительство в Таллин 24 января 1941 года и работал по указанию военных властей Советского Союза на Ласнамаэ. От работы освобожден 8 июля и поехал в деревню Казепа. Я не был ни членом, ни кандидатом в члены партии, а также не состоял ни в каких организациях».

На протоколе допроса Ершова рукой Виска написано: «Приговор: смотри книгу казенных, страница 127»...

Виск теперь пытается утверждать, будто не участвовал в истреблении евреев. Но вот факты и документы.

...Из Тарту Виск перебрался в Таллин: гестаповцы назначи-

ли его начальником политической полиции в префектуре Таллин — Харью. Затем он был назначен заместителем начальника, а позже — начальником отдела Б-IV полиции безопасности и СД. В этом качестве Виск и стал одним из организаторов и руководителей выполнения плана «Коттбус» — плана истребления всех евреев, живших на территории Эстонии. В архивах полиции безопасности и СД обнаружено около ста собственноручно подписанных Виском приказов об аресте таллинских евреев. Среди его жертв есть и 90-летние старухи и семилетние дети.

Вот дело сестер Руфи и Эллен Франкенталь. На одном из документов резолюция: «Казнить сегодня. 5.02.43. Э. Виск». Из другого документа видно, что приговор Виска приведен в исполнение. Руфи Франкенталь едва исполнилось 15 лет, Эллен — 21 год.

Поэтому обер-штурмфюрера СС Виска, проживающего ныне в Сиднее, называют у нас «эстонским Эйхманом».

Эрвин МАРТИНСОН, эстонский журналист.

ПЯТИДЕСЯТИ СТРОК

(Начало в №№ 35—43).

Они пили, закусывали, танцевали. Серж предложил гостю перейти в номер. Предложение было принято. Вскоре явился официант. Распоряжения отдавал Серж. Потом поехали к Джени...

События минувшей ночи явно открыли Сержу. Утром он поднялся в номер к профессору, застав его в состоянии весьма смущенном и подавленном. Серж говорил тихо и вкрадливо.

— Вот здесь, — он показал на свой портфель, — магнитофонная лента и фотокадры. Так сказать, свидетели прошедшей ночи. Здесь, — он показал на кармашек пиджака, — счет ресторана на ваше имя. Это тоже прошедшая ночь. У вас, кажется, не хватило валюты на оплату счета? Пустяки, счет будет оплачен мною. О соответствующей расписке я позабочусь сам. А здесь, — он постучал пальцем по лбу, — сохранились некоторые любопытные сведения касательно еще одной ночи. В гестапо. Я, кажется, уже имел честь напомнить вам, что версия о Косте-провокаторе после той ночи весьма энергично пошла гулять по городу. Нет-нет, боже упаси, я ни на чем не настаиваю. Клевета? Возможно. Но ее надо как-то опровергнуть. А ведь есть свидетели. Кто? Ну хотя бы ваш покорный слуга.

— Вы не запугивайте меня. Я не из робкого десятка, я... — Профессор замахал руками, но нужных слов или не нашел, или они застряли у него в горле, и сам он весь затрясся, побледнел.

— Поменьше эмоций, господин профессор. Пока еще ничего страшного не произошло.

— К чему все это вы говорите? Что вы от меня хотите?

— Сущие пустяки. Поверьте слову русского человека. Мы расстанемся добрыми друзьями. Вот вам значок с видом Эйфелевой башни. Сохраните его, пожалуйста. Человек, который вам предьявит там, у вас дома, такой же значок, будет нуждаться в некоторых услугах... В самых мелких, ничего не значащих. Вы меня поняли, профессор? Не удивляйтесь, если этим человеком буду я.

А ЖИВ ЛИ Я!

...Прилетев в Москву, профессор несколько дней занимался отчетом по командировке, отчетом научным. Дела в какой-то мере отвлекали его от отчета перед собственной совестью, отвлекали от тяжелых раздумий. Но ночью он не спал. Ворочался с боку на бок на широкой гостиничной постели. «Неужели так и останешься в ловушке, старик? Ловко они поймали тебя на крючок... Нет, не поймали... Черта лысого, пусть попробуют, мы еще поборемся. А как?..» И с этим безответным вопросом он оставался наедине с самим собой, до рассвета не сомкнув глаз. Иногда среди ночи профессор поднимался с постели и выходил на балкон, всматриваясь в безлюдные, притихшие улицы. Воздух очень медленно остывал после изнурительного дневного зноя, и от этого становилось нестерпимо душно. Профессор жадно глотал настоянный бензином воздух, и ему казалось, что удушье не от погоды, что душит его ни на минуту не утихающая, то щемящая, то колющая боль сердца. В туманной летней ночи вся его трудная жизнь сейчас, в страхах и тревогах без конца и начала, проходила перед ним одной какой-то смутной, непонятной сценой. И перед мысленным взором ученого вставали то Пузанов, то гестаповец, то Серж, то Джени. Он где-то, кажется, у Бёлля, прочел,

что и живые бывают мертвыми, а мертвые живут. И профессор, временами впадая в то страшное состояние, когда человек чувствует холод могилы, сам себя спрашивал: «А жив ли я?»

...Решение созрело в канун того дня, когда он должен был улетать домой, в Сибирь. Профессор пошел на Кузнецкий мост, разыскал дом с вывеской «Приемная Комитета Государственной Безопасности при Совете Министров СССР» и попросил начальника приемной выслушать его.

Профессора попросили, если это не нарушает его планы, на день отложить вылет в Сибирь. С ним хотел побеседовать сотрудник, немного уже знакомый с господином Карлом. ...Майор Птицын внимательно слушает сибиряка, не задает вопросов и не прерывает его. И только когда профессор, рассказывая о памятной ночи в гостинице, запнувшись и покраснев, обронил: «Противно даже вспоминать!..» — Птицын не удержался:

— Можете не вспоминать,

Сибиряк встрепетнулся, посмотрел на собеседника, а тот, все так же улыбаясь, мягко и несколько участливо сказал:

— Вы не расстраивайтесь. Самый главный и правильный шаг уже сделан. Это когда вы пришли в приемную. Человеком вы... как бы это вам помягче сказать... в данном случае оказались недалёковидным, что ли... Однако образумились вовремя, и это делает вам честь. Сейчас нечего губы кусать. Выпейте воды... Возьмите же себя в руки, будьте мужчиной. Нам о серьезных делах беседовать. Продолжайте, я вас слушаю.

Птицын слушает, а мысленно разговаривает с «Ландышем». «Нет, зря я сетую на тебя, «Ландыш». Молодцом!» Три дня назад от нее пришло важное и достаточно подробное сообщение: в сети Карла и Джени попался какой-то ученый из Сибири, занимающийся примерно теми же проблемами, что и Круглов. Карл хвалил Джени и Сержа-шантажиста за отличное выполнение задания и называл профессора Константином Петровичем.

...Прошло уже много времени с тех пор, как профессор улетел домой, в Сибирь. А судя по данным сибирских товарищей, никто еще пока не выходил на связь с Константином Петровичем. Неужели забыли о нем, оставили в покое? Нет, так не бывает. Еще побеспокоят. Тогда, вероятно, и резидент объявится. И Птицын еще и еще раз перечитывает сообщение «Ландыша», запись «исповеди» Константина Петровича, читает, думает, анализирует.

...Бывают же такие совпадения: размышления майора превратились в разговор.

— Только что получена телеграмма от сибиряков: профессор выехал в Москву.

У Птицына сразу пошло настроение. Однако прерваться: через двадцать минут встреча с Петром Карлом.

Егоров не мог не рассказать Птицыну, что доводило ожидать, что в прошлый вечер на площади имени Ленина у Минска.

ричной встречи у Карла звонил по телефону. Карл подарил за гостеприимство несколько граммов табака. Карл тирад о Москве и Карл сказал: «А что касается для журнала, то поговорить в ней отпала. Это вас не огорчает?»

— И что же вы о нем думаете?

— Всегда к вашим услугам. Петр Максимович, еще, возможно, придется встретиться с вами. Не возражаете? Ну и отлично. Будьте здоровы.

— Насколько я понимаю, до держат в секрете переговоры с иностранными представителями.

Птицын на какое-то мгновение призадумался.

— Конечно, пока... было не забыл... К вам тут приехал из Сибири представитель профессор, Константин Петрович. Вы его знаете?

— Не совсем хорошо.

— Долго он пробудет у вас?

— Это зависит от шефа. связан с ним непосредственно.

«САША ПЛЮС МАША...»

— Присаживайтесь, рассказывайте. Каким ветром в Москву принесло? Потревожили?

Они сидят друг против друга, уже хорошо знакомые теперь люди. Профессор держится легко, несколько даже непринужденно. В тот день, когда он выплеснул все накопившееся, наболевшее, породившее кошмары, страхи, тревоги, перед ним раскрылось все лучшее, чем богато человеческое сердце. Невозможное, страшное, угрожающее стало простым и удивительно ясным. Да, опростоволосился! Но удержался от шага, за которым начиналась пропасть. А вскоре пришло еще одно облегчение — развеялся гестаповский кошмар, рухнула клеветническая легенда. Однажды его вызвали в местный орган Комитета госбезопасности и сообщили, что из Москвы получена весьма приятная для него весть.

[Продолжение следует].

«Паведамляю, што візу атрымаў (значыць, шчасце не абмінула мяне!) і яшчэ дастаў 2 тыдні водпуску. Усе неабходнае зрабіў і заказваў білет. Мой прыяцель таксама дастаў візу... Чакаю той хвіліны, калі ступлю на родную зямельку. Да хуткай сустрэчы!»
Верасень, 1966.

ёсць, жа»

«далонню успацалы ад хва...»

«...не прывык, дык ГОС... чым ёсць, быць...»

Бюллетень... Тэ...
иностранн...
НОВАРЬ 1966 г.

Наименование валюты	Курс
Австралийский доллар за 1	1.00
Австрийские шиллинги за 100	3.40
Английские фунты стерлингов за 1	2.51
Аргентинские песо за 100	0.44
Болгарские левы за 100	76.92
Венгерские форинты за 100	7.67
Марки Немецкого Эмиссионного банка Германской Демократической Республики за 100	40.56
Марки Федеративной Республики Германии за 100	22.66
Голландские гульдены за 100	24.80
Датские кроны за 100	13.00
Израильские фунты за 100	30.00
Итальянские лиры за 1,000	1.41
Канадские доллары за 1	0.837
Кубинские песо за 1	0.97
Мексиканские песо за 100	7.22
Новозеландские фунты за 100	12.50
Норвежские кроны за 100	22.50
Польские злотые за 100	15.00
Румынские леи за 100	0.91
Доллары США за 1	28.12
Финляндские марки за 100	18.22
Французские франки за 100	18.22

Гэтым летам дзсяткі тысяч жыхароў Беларусі правялі водпуск за межамі сваёй рэспублікі. Яны адпачывалі ў санаторыях і зрабілі цікавыя турысцкія падарожжы па рэспубліках Прыбалтыкі, Украіне, Каўказу, Крыму. Некаторыя моманты аднаго з турысцкіх падарожжаў вам прапануе фотакарэспандэнт В. ГЕРМАН. НА ЗДЫМКАХ: 1. Валя МІРОНЦАВА працуе ў Гомелі. Яна паліграфіст. Гэта яе першае падарожжа, і яна ёй вельмі падабаецца. 2. Палатачны гарадок на вяршыні гары Ганах. 3. У Цэйскай цясніне прырода такая, што цяжка адарвацца.

ВАС ШУКАЮЦЬ І ЧАКАЮЦЬ СВАЯКІ

Андрэй Маркавіч ТУЧЫН шукае сваіх дачок ВОЛЬГУ, ЛАННЮ, 1912 года нараджэння, і МАШУ, 1917 года нараджэння. У 1921 годзе яны былі пакінуты ў дзіцячым доме ў горадзе Георгіеўску Стаўрапольскага краю.

Бацька просіць дачок дагукуцца, а тых, хто што-небудзь ведае пра іх месца нараджэння або лёс, напісаць іх адрасу: Andrej M. Tuchin, Ave N. South Saskatoon Saskatchewan, Canada.

Можна таксама паведамаць рэдакцыю нашай газеты.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77
ДОМ ДРУКУ.
РЭДАКЦЫЯ ГАЗЕТЫ «ГОЛАС РАДЗІМЫ»
ТЭЛЕФОНЫ: 6-19-31, 6-97-92, 6-18-88, 3-15-15.